

hotel odpreti višje učilišče v Gabrovu, ali ni imel nikogar, ki bi mu mogel zaupati vodstvo učilišča. Obrnil se je torej na trnovskega metropolita Ilariona s prošnjo, da bi mu priporočil sposobnega voditelja. Ilarion mu je priporočil Rilskega, ki se je bil poprej seznanil z lankastersko metodo v Bukarešti. 2. januarja 1835 je Rilski odprl v Gabrovu učilišče, ki je postalo zibelka bolgarske prosvete. V ti dobi je Rilski spisal prvo bolgarsko slovnico in iz grščine prevzel na bolgarski jezik Sv. pismo nove zaveze. L. 1836. so mu ponudili dostojanstvo srbskega metropolita, a Rilski je ponudbo odklonil in je rajši ustanavljal in vodil bolgarska učilišča v Kazanluku, v Koprevštini in v Stari Zagori. Nameravali so ga izvoliti za plovdivskega vladiko, a Rilski je zopet hvaležno odklonil in je ostal preprost „daskal“ — učitelj. L. 1848. je bil poklican od grškega patriarha za učitelja slovanškega jezika pri bogoslovskem učilišču na otoku Halki. S tem letom se začena plodovita književna delavnost Rilskega. Sestavil je „Kristomatijo slavjansko“ s slovarjem in začel sestavljati velik „Slovar za blgarski jezik“. L. 1852. se je vrnil v rilski samostan, kjer je ostal do smrti l. 1881. Razen že omenjenih spisov je Rilski izdal še: „Žitje na Ivana Rilski“, „Aritmetika“, „Vzaimnoučitelni tablici“, „Bukvar“, „Krasnopisanie“, „Katihizis“, „Čerkoven tipik“ in nekoliko pesmi spisanih pri raznih priložnostih. *Fr. Št.*

300

Nikolaj Aleksandrovič Lejkin, ruski humoristični pisatelj, je umrl dne 16. januarja v marijinski bolnišnici. N. A. Lejkin je bil pristen Peterburžec. Porodil se je 8. dec. 1841 iz stare trgovske družine. Njegov oče je znal veliko citatov iz „Evgenija Ončgina“ in „Gorja ot uma“, mati je bila marljiva čitateljica Dickensovih romanov. Ljubezen do književnosti so mu torej že v srce vcepili starši s svojo vzgojo. Lejkin je bil vzgojen v reformatskem zavodu, ki ga je l. 1858. zapustil. Že v zavodu je spisal nekoliko kratkih iger v nemškem in ruskem jeziku za gledališče svojih součencev. Izpočetka je pomagal očetu v trgovini; potem je bil pisar v neki peterburški zavarovalnici in končno se je posvetil le književnemu delu. Prva njegova pesen „Koljco“ je izšla v „Russkem Miru“. L. 1861. je objavil v „Peterburskem Vestniku“ prvo svojo povest „Grobovščik“. V ti dobi je postal stalni sotrudnik „Iskre“ ter se je seznanil z brati Kuročkini, ki so „Iskro“ izdajali in imeli velik vpliv na smer in razvoj njegove tvorbe. Večje povesti je objavil v „Biblioteki dlja čtenija“, „Sovremenniku“ in „Otečestvenih zapiskih“. L. 1869. je izšla v „Peterb. Listku“ novela „Kusok hlěba“ in v „Biblioteki“, „Hristova nevěsta“, ki spadata med najboljše Lejkinove spise in sta mu pridobili literarno ime. Vidi se v njih velika nadarjenost, fini okus, humor in globoko znanje meščanskih in trgovskih krogov, katere je popisoval. Ali Lejkin vanj stavljenih upov ni izpolnil; neprijazne

razmere so silile, da je hitro pisal, za trenutno zabavo in po okusu neizbirčnih bravcev. Lejkin je stvoril posebne, za trenutne zahteve primerne podlistkove genre, posebno leposlovno, duhovito, izvirno in smelo obliko. Njegove takozvane „scenke“, ki so polne živahnosti in humorja, so mu pridobile izredno veliko bravcev in „Peterburski Gazeti“, kjer jih je objavljajal, veliko naročnikov. Nekatere njegove povesti, zbrane v samostalne zbirke, so izšle v več izdajah; izmed njih imenujem: „Naši zabavniki“, „Šuti gorohovije“, „Savasy bez udzy“, „Gdč apeljsiny zrčjut?“, „Naši za granicej (12 izdaj)“, „Cvčty lazorevy“ itd. Od njegovih romanov so bolj znani: „Stukin i Hrustalnikov“, „Nimfa“. Razen tega je rajnik napisal nekoliko komičnih iger za gledališče: „Privykato nado“, „Medalj“, „Kum-požarnyj“. V mladih letih se je zanimal za gledališče in večkrat je tudi sam nastopil na odru. — Razvoju Lejkinove nadarjenosti je veliko škodovala izredna plodovitost. Število njegovih drobnih spisov znaša več nego 10.000; njegovih izbranih spisov je izšlo 40 zvezkov. Umljivo, da ni Lejkin utegnil vsega premisliti in oskrbeti za umetniško stavbo ter logično razvijanje dejanj. Vendar je Lejkinova nadarjenost izvirna, individualna; on je stvoril poseben komičen humor, ki je ž njim umrl.

Kaj čita rusko preprosto ljudstvo. Že peto leto obstoji v Nižnem Novgorodu takozvana „Bosjackaja čitalnja“. Ime „bosjackaja“ je ta čitalnica dobila radi tega, ker se nahaja v samem središču „bosjakov“, to je najnižjih slojev mestnega prebivalstva. Glavni obiskovalci te čitalnice so takozvani „bosjaki“ (mužiki, ki iščejo zaslužka v mestu, revni rokodelci, dninarji itd.) Uradno ime čitalnice je: „Nižgorodskaja Puškinskaja narodnaja čitalnja“, ker je bila ustanovljena ob priliki proslave stoletnice po rojstvu velikega ruskega pesnika Puškina. Čitalnico obiskuje na leto povprečno 36.000 bravcev, vsak dan jo obišče blizu 100 oseb. V štirih letih jo je obiskalo 175.000 čitateljev. Po statističnih podatkih knjižničarjevih so čitali v štirih letih 54 odstotkov krajnih listov, 4 odst. pa velikih dnevnikov in 16 odstotkov ilustriranih listov. Leposlovnih knjig se je prečitalo 12 odst., zgodovinskih knjig in življenjepisov 154 odstotkov, prirodozlovnih 153 odst., zemljepisnih in potopisnih 15 odst., verske vsebine 146 odst., zdravniških knjig 053 odst.; najmanj se čitajo vzgojslovne 02 odst. Potemtakem „bosjaki“ najrajši čitajo politične liste, ilustrirane časopise in leposlovne knjige. Izmed leposlovnih knjig so največ čitali spise Puškina („Kapitanskaja dočka“, „Boris Godunov“, „Dubrovskij“), L. N. Tolstega („Vojna i mir“, „Anna Karenina“ itd.), Gogolja („Mertvyja duši“, „Taras Bulba“, „Večera na hutorč“, Dostojevskega („Prestuplenie i nakazanie“, „Zapiski mrtvago doma“, „Bratja Karamazovi“), Turgenjeva („Zapiski ohotnika“, „Očci i dčti“). Mnogo so tudi čitali pesni Nekrasova, Nikitina, Koljцова, spise Lermontova in osobito povestice

Nemiroviča Dančenka. Od tujih pisateljev so čitali največ Sienkiewiczza („Quo vadis?“, „Z ognjem i mečem“, „Potop“, „Pan Volodijovski“), dalje W. Scotta, Cervantesa in Jules Verna. Zelo so „bosjake“ zanimali tudi življenjepisi Puškina, Lermontova, Nekrasova, Bělinskega, L. N. Tolstega in dr., „ker so bili radovedni, kako so ti moške v mladosti živeli in kje so se naučili tako zanimivo pisati.“ Mnogo čitatelj je tudi povpraševalo po spisih Gorkega, Andrejeva, Skitalca in drugih najnovejših ruskih pisateljev, toda njih želji se ni moglo ustreči, ker spisi teh pisateljev niso v ministrskem katalogu, izdanem za narodne čitalnice. Nekateri obiskovavci čitalnice so zahtevali tudi takih spisov, iz katerih bi zvedeli, „kako treba v sedanjem času živeti“, „odkod pride zlo na svet“, „kako bi se naučili kateregakoli rokodelstva“, ali pa so sploh hoteli imeti „le nekaj zanimivega.“ — („Russkaja Mysl“ 1905, knjiga 9.). *Fr. Št.*

William Sharp (Fiona Macleod). Pred kratkim je na Siciliji, kjer je baš potoval, umrl W. Sharp, angleški pisatelj, pesnik in kritik. W. Sharp je bil star šele 49 let. Po njegovi smrti se je šele izvedelo, da je bil Sharp znan pod ženskim psevdonimom Fiona Macleod. Svoj psevdonim je znal tako dobro skrivati, da je bilo angleško občinstvo celih deset let mistificirano. Nekoč je Fiona Macleod obdolžila Skarpa malega plagiata. Skarp ji je pa dokazal isti pregrešek. Na ta način je znal Sharp vsako sumničanje markirati, da so šele sedaj po njegovi smrti izvedeli za celo skrivnost. — Sharp je bil l. 1856. v Glasgowu. Ko je dovršil študije na domači univerzi, je potoval po Avstraliji in Ameriki. L. 1882. je izdal prvi zvezek verzov „Human Inheritance“; od drugih zbirk njegovih poezij imenujemo: „Earth Voices“ (1884), „Sospiri di Roma“ in „Sospiri d' Italia“. Razen življenjepisnih spominov o Rosettiju je popisal življenje Shelleya, R. Browninga, spisal je monografijo o Saint-Beuvu, slepem pesniku Marstonu itd. Spisal je romane: „Children of To-Morrow“, „A Fellow and his Wife“, „Wives in Exile“, „Silence Form“ in druge. Sharp je bil tudi sotrudnik angleških revij „Quarterly Review“, „Nineteenth Century“, „Fornightly Review“ itd. Pod psevdonimom Fiona Macleod je izdal poleg drugih sledeče zbirke verzov in povesti: „Charais“ (1894), „The Mountain Lovers“, „The Laughter of Peterkin“, „The Dominion of Dreams“, „The Immortal Hour“,

„Wind and Wawe“. Sharp je temeljito poznal francosko, nemško in laško književnost. Zanimivo je to, da je bila Fiona Macleod obče znana imenitna pisateljica, W. Sharp je bil pa skoraj preziran.

Fr. Št.

„Anastazij Zelenec“. Nemci so slavili v kratkem času jubileje treh svojih pisateljev: Adalberta Stifterja, globokočutnega opazovalca prirode, in pesnikov Anastazija Grün in Feuchterslebna. Za nas je Anastazij Grün — Prešernov Zelenec — najbolj — važen, ker je bil rojen Kranjec — Anton Aleksander grof Auersperg. Zibelka mu je stekla v Ljubljani 11. aprila 1806. Otroška leta je preživel tu, sedemletnega so ga pa poslali v „Terezijanišče“ na Dunaj, kjer so se vzgajali pred njim že sinovi Turjaški. Po očetu je podedoval grajščino Šrajbarski turen pri Krškem. V Klinkowströmovem zavodu se je seznanil s Prešernom. Politično je nastopil l. 1848., ko je bil izvoljen v nemški pripravljalni parlament in potem od ljubljanskega okrožja v frankobrodski narodni zbor. Tudi na Kranjskem je deloval kot voditelj tedanjega nemškega liberalizma. Umrl je 12. septembra 1876. Izdal je več pesniških zbirk, ki so mu donesle veliko slavo med Nemci: „Blätter der Liebe“, „Der letzte Ritter“, kjer opeva življenje in dela cesarja Maksimilijana I., „Spaziergänge eines Wiener Poeten“, kjer biča Metternichovo vladno, „Schutt“, v katerem alegorično opeva nastanek nove dobe na starih razvalinah. Malo priznanja je našel s satiričnima epičnima spevoma „Nibelungen im Frack“ in „Der Pfaff vom Kahlenberg“, zelo pa so ugajale „Volkslieder aus Krain“, prevodi slovenskih narodnih pesmi.

380

Drobne književne vesti. Nedavno je umrl v Parizu Alfons Allais, eden izmed najbolj duhovitih humoristov francoskih. Svoje literarne poizkuse je najprej objavljaval v listu „Chat Noir“, potem je pisal za velike pariške dnevnikarje imenitne podlistke; njegovo večje delo je „Affaire Blaireau“, v katerem parodira znano Dreyfusovo afero. — Bolgarska pisateljica Ana Karima je izdala prvi zvezek povesti pod naslovom „Razkazi“; v knjigi se nahaja enajst krajših povestic, od katerih so nekatere že bile objavljene v listu „Misl“. Gospá Karima je prva bolgarska pisateljica, ki ima častno mesto v bolgarski književnosti. Oprema knjige, ki velja en lev in dvajset stot., je krasna.

